

Izrael

Izraelská ekonomika v roce 2018 rostla, i když makroekonomické výsledky mírně zaostaly za očekáváním zejména v druhé polovině roku. Růst reálného HDP v roce 2018 dosáhl hodnoty 3,6 %. Rozpočtový schodek od listopadu 2017 do konce roku 2018 činil 3,1 %, což se projevilo i na růstu veřejného zadlužení země o 4,4 %. Státní dluh stoupl poprvé po osmi letech na 59,2 % HDP, přesněji 60,9 %, pokud do celkových výdajů vlády započítáme výdaje veřejné správy. Na růstu veřejného dluhu se v druhé polovině roku podepsalo oslabení izraelského šekelu vůči americkému dolaru. Relativně malý podíl zahraničních věřitelů na izraelském veřejném dluhu tedy stoupl z 11,5 % na 14 %. Inflace na konci roku dosáhla 1 %. V roce 2019 se očekává zvyšování cen už tak velmi drahých základních potravin i ceny energií (elektriny a vody).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,0	3,3	3,6	3,5	3,3	3,0
HDP/obyv. (USD)	37 192	40 273	41 179,8	41 559,4	43 138	44 596,4
Míra inflace (%)	-0,5	0,2	0,9	1,3	1,8	2,0
Nezaměstnanost (%)	4,8	4,2	3,9	3,9	3,9	4,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	11,9	10,1	8,3	8,8	10,8	11,6
Populace (mil.)	8,5	8,7	8,9	9,1	9,2	9,4
Konkurenceschopnost	24/138	16/137	20/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, BOI

- ▶ Evropská unie a Izrael mezi sebou uzavřeli v roce 1995 dohodu o volném obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Izrael umístil na 20. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Izraele 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	12 581 437	56,9	14 187 229	-11,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	2 768 747	12,5	2 833 968	-2,3
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	283 693	1,3	195 483	45,1
9033	Části jn strojů optických měřicích lékař ap.	278 618	1,3	136 634	103,9
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	231 294	1,0	226 262	2,2
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	226 537	1,0	179 997	25,9
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	218 296	1,0	194 772	12,1
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	212 179	1,0	285 990	-25,8
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, zařízení a stroje, jinde v této kapit	207 652	0,9	341 564	-39,2
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	166 870	0,8	43 373	284,7
Celkem TOP 10		17 175 323	77,7	18 625 272	-7,8
Celkem vývoz		22 094 206		24 210 160	-8,7

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Izraele 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	554 148	9,2	616 872	-10,2
8534	Obvody tištěné	414 872	6,9	325 769	27,4
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	324 099	5,4	882 008	-63,3
3808	Insekticidy herbicidy fungicidy ap. přípravky	308 977	5,1	370 808	-16,7
8209	Destičky tyčinky hroty ap. z cermentů karbidů	308 475	5,1	289 722	6,5
9013	Zařízení s kapalnými krystaly, která nejsou výrobky specifitěji zahrn	293 819	4,9	15 672	1 774,8
8422	Myčky stroje k čištění plnění ap. lahví aj.	172 260	2,9	67 216	156,3
2922	Aminosloučeniny s kyslíkatou funkcí	135 261	2,3	168 858	-19,9
4202	Kufry aktovky brašny pouzdra kazety vaky apod	131 169	2,2	143 631	-8,7
2811	Kyseliny anorg sloučeniny nekovů kyslík ost	128 266	2,1	129 691	-1,1
Celkem TOP 10		2 771 346	46,2	3 010 247	-7,9
Celkem dovoz		6 001 797		6 413 985	-6,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Českému exportu automobilů do Izraele se daří. V roce 2018 sice počet registrací motorových vozidel v Izraeli, oproti loňsku, klesl o 4,8 %, vývoz motorových vozidel z ČR do Izraele rostl o 11 % na 16,7 mld. CZK. Zatímco Jižní Koreji patří v počtu nových registrací stále první místo (19 %), ČR je s tržním podílem 15 % na třetím místě, v těsném závěsu za Japonskem (14 %). Tradiční automobilové velmoci, které před několika lety dominovaly zdejšímu trhu s osobními motorovými vozidly, byly z předních pozic zcela vytlačeny ČR, Tureckem, Slovenskem a Maďarskem. Vozidla vyrobená v ČR a na Slovensku představují nyní téměř čtvrtinu izraelského automobilového trhu.

► Energetický průmysl

Odvětví energetiky patří v Izraeli mezi nejrychleji rostoucí. Izrael má nyní více zemního plynu, než dokáže spotřebovat. Kapacita ložiska Tamar, z něhož probíhá těžba od roku 2013, dokáže z 98 % uspokojit domácí poptávku. Zahájení těžby zemního plynu z ložiska Tamar se promítlo zejména do výroby elektrické energie. Zatímco v roce 2010 zajišťovaly paroplynové elektrárny výrobu 40 % silové elektřiny v Izraeli, v roce 2018 se jednalo již o téměř 60 %. Izraelská vláda předpokládá, že do roku 2030 vzrůstá podíl zemního plynu na produkci elektrické energie na 80 %.

Z uvedených důvodů patří energetický sektor z pohledu investičních a obchodních příležitostí mezi nejperspektivnější. Jedná se zejména o výrobní i rozvodné/distribuční části, transformátory, zařízení pro generování elektrické energie (turbíny, kotle, chladičové věže), zařízení a technologie pro těžbu, skladování, zpracování a přepravu zemního plynu, výstavba a dodávky zařízení a komponentů (roury, armatury, kompresory). Investovat se perspektivně bude do rozvodných technologií, zařízení na zpracování plynu (CNG, možná zkapalnění) či jeho uskladňování. U uvedených položek lze spatřit stejnou charakteristiku: růst poptávky po těchto položkách se prolíná s českými kompetencemi a nenaplněným exportním potenciálem na izraelském trhu.

► Chemický průmysl

Chemický průmysl včetně příbuzných oborů papírenské, plastové a kaučukové výroby je stále perspektivním odvětvím pro české producenty. Ačkoliv v Izraeli existují silní výrobci, nedokáží z místní produkce pokrýt kompletní domácí poptávku. Čeští výrobci mohou tento potenciál využít.

► ICT

V přepočtu na počet obyvatel je v Izraeli ve srovnání s USA dvojnásobek investic rizikového kapitálu; oproti evropskému průměru dokonce téměř 50 násobek. Krom toho, že Izrael má největší podíl investic na jednotku HDP a počet obyvatel, 97 % těchto finančních prostředků pochází přímo či nepřímo ze zahraničí.

V Izraeli mají vývojové centrum (často jediné mimo Spojené státy) společnosti Apple, Amazon, Applied Materials, Cisco Systems, eBay, EMC, Facebook, Google, Hewlett-Packard, IBM, Intel, Microsoft, Motorola, SanDisk a další. Největší zahraniční investor – Intel – v Haifě, Jeruzalémě, Petach Tikvě, Jakumu a v Kirjat Gat zaměstnává přes 10 tis. zaměstnanců, z nichž 60 % pracuje ve výzkumu a vývoji. Naopak, na americké

burze cenných papírů převážně technologických firem NASDAQ jsou obchodovány akcie 105 izraelských hitech firem (k uvedenému číslu je nutné přičíst dalších 83 firem, jejichž akcie byly z trhu staženy zpravidla z důvodu akvizice).

► **Obranný průmysl**

V objemu vývozu obranných a bezpečnostních technologií dnes Izrael šlape na paty Německu a Francii. Pro české výrobce je spolupráce s izraelským zbrojním průmyslem velkou výzvou. Mimo v současnosti realizovaných subdodávkách je další možností spolupráce na třetích trzích, kde se jedna či druhá strana z různých důvodů obtížně prosazuje.

Izrael současně patří mezi největší dovozce vojenského materiálu. Roční rozpočet izraelské armády v současnosti přesahuje 16,5 mld. USD, z čehož 3 mld. USD (cca 18 %) představuje přímá podpora Spojených států. V březnu 2018 schválil americký Kongres zákon, podle kterého se tato pomoc navýší na 3,3 mld. USD a 500 mil. USD na protiraketovou obranu ročně; izraelská vláda má uloženo utratit tyto prostředky za nákup obranných a bezpečnostních technologií amerických výrobců. Z uvedeného důvodu lze očekávat, že Izrael v horizontu tří let postupně navýší dovoz vojenské techniky z aktuálních 2,8 mld. USD až na téměř dvojnásobek (po dovozu nerostných surovin se jedná již nyní o nejvýznamnější dovozní položku) a další bezpečnostní technologie nevojenského charakteru za 550 mil. USD.

Exportní potenciál pro české výrobce zůstává enormní. Pokud se podaří zrealizovat nasmlouvané dodávky, budou mezi hlavními vývozními položkami vojenského materiálu z ČR do Izraele především nákladní vozidla, zobrazovací průzkumná zařízení, velkorážové, malorážové zbraně a náboje. České zbrojařské firmy se v průběhu roku 2018 se snažily s izraelskými subjekty také navázat strategická partnerství, jak při vývoji nových komplexních obranných systémů, tak v přístupu na třetí trhy, na nichž má jedna ze stran silnější postavení. Spolupráce se špičkovými izraelskými firmami nezřídka posouvá české firmy na vyšší technologickou úroveň a tím posiluje jejich mezinárodní konkurenceschopnost.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Nedostatek srážek, vodních zdrojů a orné půdy přiměl izraelské zemědělce hledat inovativní řešení k zajištění potřeb rychle rostoucí populace (za 68 let existence Státu Izrael počet obyvatel vzrostl desetinásobně). Izraeli dnes patří světový prim jak v odsolování mořské vody (země je průkopníkem v desalinaci reverzní osmózou), tak ve zpracování odpadních vod (86 % splašků je zpracováno a později využito zejména v zemědělství). Výsledkem je nejen zajištění potravinové soběstačnosti, ale i úspěšný export mnoha zemědělských komodit. V odpadním průmyslu naopak Izrael za EU pokulhává a je zde zejména v oblasti recyklace odpadu perspektiva k česko-izraelské spolupráci.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Obor přírodních věd a biotechnologií patří nyní v Izraeli beze sporu k nejrychleji rostoucím. Tomuto růstu napomáhá důsledná vládní podpora a silná akademická základna. V současnosti zde podle různých zdrojů aktivně působí 1 350 biotechnologických a farmaceutických společností. Obrat izraelského exportu léčiv a specializovaných zdravotnických zařízení přesahuje 8 mld. USD ročně. Z pětadvaceti celosvětově nejúspěšnějších léků, které byly vyvinuty v průběhu posledního desetiletí, bylo sedm úplně či z velké části vyvinuto v Izraeli. Uvedené úspěchy by nebyly možné bez vysoké technické úrovně izraelských univerzit. Země je v poměru investic do vědy a výzkumu k HDP (4,6 %) dlouhodobým světovým premiantem. Není

to ale pouhý statistický ukazatel. Na rozdíl od ČR, drtivá většina investic do R&D v Izraeli přichází ze soukromého sektoru.

Podle studie IVC-ZAG High-Tech Capital Raising bylo v roce 2016 do izraelského odvětví přírodních věd ze soukromých zdrojů investováno 823 mil. USD, což představuje 20 % z celkových investic do izraelského technologického sektoru. Financování ze soukromých zdrojů obdrželo 132 společností zabývajících se výzkumem a vývojem v oblasti biotechnologií. Spolupráce s vyspělými izraelskými společnostmi nejen z biotechnologického sektoru může mít různou formu - od prostého prodeje zboží a služeb, přes společný výzkum a vývoj určitých produktů, až po spolupráci na třetích trzích, kde se má jedna či druhá strana silnější postavení.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Od 1. ledna 2010 je v platnosti Agrární dohoda, kterou uzavřely EU a Izrael. Na jejím základě byl výrazně usnadněn obchod se zemědělskými komoditami, který je v mnoha položkách již zcela volný, bezcelní. Izrael je na dovozu potravinářských výrobků do značné míry závislý, ročně importuje potraviny a nápoje za 4,5 mld. USD, v současné době činní náš podíl na těchto dovozech 14,1 mil. USD, cca 0,4 % V ČR stoupá počet rituálních košer a halál porážek Podle informací Státní veterinární správy bylo v Česku tímto způsobem poraženo téměř 81 tisíc zvířat.

Hlavními vývozci potravin do Izraele i nadále zůstávají země Evropské Unie. Potenciál pro české výrobce zde proto bezesporu existuje, a to nejenom ve vybraných položkách. K žádosti o dovozní licenci musí certifikovaný importér doložit tzv. košer (kašrut) certifikát - potvrzení o způsobilosti podle židovského náboženského práva. Získání košer osvědčení ale nepředstavuje v naprosté většině případů žádný problém, zkušený místní importér dokáže českého výrobce na certifikaci náležitě připravit. Na druhé straně se s košer certifikací pojí administrativní a někdy i technologické náklady, které zejména v případě menších zakázek mohou vývozy neúměrně prodražit. Dovážet je sice možné (s výjimkou masných výrobků) i „nekošer“ potraviny, tento segment je ale marginální, představuje asi jenom 5-10 % trhu, a je pro izraelského dovozce nezajímavý. Certifikaci českých výrobců zajišťuje v naprosté většině případů Rabinát pražské židovské obce.

► **Železniční a kolejová doprava**

Vzhledem k neexistenci významných ocelářských provozů v Izraeli je trh výrazně dovozní. Totéž platí pro dodávky dopravních prostředků (kromě osobních automobilů, např. lokomotivy, vagóny, tramvaje, autobusy) a navazujících komponentů (kolejnic, signalizačního zařízení). Není příliš pravděpodobné, že by české firmy mohly vyhrávat celé tendry, to je spíše doména domácích subjektů, zejména pokud jde o stavební práce. Mohou se však podílet na subdodávkách typu hloubení tunelů (v Izraeli v zásadě není firma, která by větší projekty tohoto typu zvládala), dodávky kolejnic, nových vlaků atd. V roce 2018 jsme se ucházeli o tendr na dodávku tramvajů do Jeruzaléma jako dodavatel vozidel pro konsorcium firem s izraelskou, řeckou a americkou firmou. Mezitím byla dostavěna první z osmi linek rychlodráhy (lightrail) Tel Aviv - Jeruzalém, ale ještě nebyla uvedena do provozu.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0406 - Sýry a tvaroh
	HS 1107 - Slad i pražený
	HS 1514 - Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1704 - Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1806 - Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1904 - Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 1905 - Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2007 - Džemy, ovocná želé, marmelády, ovocné nebo ořechové protlaky nebo pasty, slazené
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2208 - Ethylalkohol nedenat pod 80 % destiláty likéry
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 - Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9021 - Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9022 - Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	CPA 72 - Výzkum a vývoj, autorská práva
Chemický průmysl	HS 3804 - Odpadní louhy z výroby dřevné buničiny, též koncentrované, odcukerněné nebo chemicky upravené
	HS 3808 - Insekticidy herbicidy fungicidy ap. přípravky
	HS 3809 - Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
	HS 3818 - Prvky chemické zušlechtěné pro elektroniku
	HS 5504 - Vlákna střížová umělá nemykaná nečesaná
	HS 5509 - Příze z vláken střížových chemických
Strojírenský průmysl	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7613 – Nádoby hliníkové na plyn stlačený zkapalněný
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukcty
HS 8505 – Elektromagnety aj. zaříz upínací s magnety ap.	
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Obranný průmysl	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
ICT	CPA 61 – Telekomunikační služby
	CPA 62 – Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
Vodohospodářský a odpadní průmysl	CPA 37 – Služby související s odpadními vodami
	CPA 38 – Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	CPA 39 – Sanační a jiné služby související s nakládáním s odpady